

Joachim Meyerhoff

Zonder paniek geen paradijs

Vertaald uit het Duits door Jan Bert Kanon

SIGNATUUR

2018

Voor mijn moeder
en mijn broer

Op mijn drieëntwintigste begon ik aan de stadsschouwburg in Bielefeld. Om woonruimte te vinden had ik op elektriciteitskasten, lantaarnpalen en de palen van verkeerslichten in de binnenstad gekopieerde briefjes geplakt waarmee ik woonruimte zocht – aan de onderkant had ik met de schaar zorgvuldig tabjes geknipt, voorzien van mijn moeders telefoonnummer. Vierenvijftig verwachtingsvol wapperende pianotoetsen met cijfers erop. 's Avonds liep ik een eerste controlerondje, benieuwd of er al een tabje was afgescheurd. Ik had gekozen voor de simpelste tekst die je maar kon bedenken:

**Jonge acteur zoekt per direct:
klein, licht en rustig appartement!**

Ik had me het hoofd gebroken over de volgorde van de adjectieven, er voortdurend mee zitten schuiven alsof alleen daarvan het succes van mijn zoektocht afhing.

Ik zwierf door de vreemde stad. Alle tabjes zaten er nog aan. Maar toch, één advertentie was van een toevoeging voorzien. Met een dikke viltstift had iemand onder mijn zin geschreven:

Om te sterven

Jonge acteur zoekt per direct: klein, licht en rustig appartement om te sterven!

Om dat als een gunstig voorteken te zien, dat lukte zelfs mij niet. Maar toen, vlak voordat ik Bielefeld na slechts tien bittere maanden inruilde voor Dortmund, leerde ik iemand kennen.

Mijn eerste grote liefde.

1

‘Wil je je van kant maken?’ Dat was de eerste zin die ze tegen me zei, en ik heb mezelf later nog vaak afgevraagd of dat een waarschuwing voor me had moeten zijn. Ik had haar de hele avond tijdens het lauwe premièrefeestje geobserveerd, gefascineerd door haar uiterlijk. Te grote tanden, te grote ogen, te platte neus, verdomd kort nekhaar. Ik was meteen weg van haar. Telkens weer keken we elkaar aan, en zowaar, ze glimlachte flauwtjes. Haar hoofd bewoog vreemd mechanisch, net als haar armen en handen, alsof ze op zichzelf stonden, los van elkaar, alsof het ene lichaamsdeel niet bij het andere hoorde. Maar daardoor zag ik haar des te duidelijker. Elegant, maar toch ook stijf, ja, bijna een beetje robotachtig bracht ze het bierflesje naar haar mond. Haar ene oog werd, afhankelijk van hoe ze haar hoofd hield, de ene keer meer, de andere keer minder door neervallende haarslierten bedekt, maar haar nekhaar was opgeschoren. Ze droeg een witte bloes met een eigenzinnige kraag, een donkerblauwe bandplooirok, waarvan de boordsels en plooiën in goedgeorganiseerde golven heen en weer zwaaiden, donkere nylons en ouderwetse schoenen met ronde neuzen. Het kostte moeite mijn ogen ook maar een moment van haar af te houden, haar niet aan één stuk door aan te staren. Ze had iets volstrekt eigens. Was het haar met zomersproeten bespikkelde, als door een zware boks ingedeukte neus of haar vuurrood gestifte geprononceerde lippen? Waren het de iets te dik aangezette zwarte strepen rond haar ogen? Dit gezicht was een merkwaardig samenraapsel: mond, ogen en neus waren naar verhouding te groot. Al met al had deze ordening gemakkelijk een plomp geheel kunnen opleveren. Maar dat was

niet zo. Ik wist het niet zo goed: zag ze er nu fantastisch of juist bizar uit?

Waar ik me tijdens het feestje ook bevond, ik was me er steeds van bewust waar ze was. Een inwendige magneetnaald wees onverstoorbaar in haar richting. Zodra ik me omkeerde, voelde ik onherroepelijk weerstand, alsof ik me aan een krachtenveld probeerde te ontworstelen. En zodra ik me weer naar haar toe draaide, voelde ik overal om me heen wervelingen. In de loop van de avond werd haar aantrekkingskracht alleen maar groter. Mijn voeten wilden naar haar toe, simpelweg op haar af banjeren en zich voor haar posteren. Maar zo zonder enig plan, zonder weloverwogen zinnen, leek me dat een te gedurfde aanpak, en pas toen ik mijn arm in een leuning vasthaakte, een van de stijlen stevig had omvat, wist ik zeker dat ik niet tegen mijn wil aan haar krachten zou bezwijken. Ik praatte met een collega over de voorstelling, over de vraag of de gereserveerde reactie van het publiek een uiting van ontroering of toch vooral van verveling was. Onder het praten keek ik haar aan de andere kant van de ruimte recht in de ogen, zonder de zin waaraan ik was begonnen te onderbreken. Dat was van een bedwelmende terloopsheid en intensiteit. Telkens ontmoetten onze blikken elkaar weer.

Ik drentelde achter haar aan naar de dansvloer. Nooit eerder had ik iemand zo zien dansen. Zo hoekig. De handen tot vuisten gebald, was het net of ze met onzichtbare skistokken in de weer was, waarbij ze aritmisch in het rond stampte. Zo, dacht ik, egaliseren kampeerdere hobbelig terrein voordat ze hun tent opzetten. Was dit serieus bedoeld? Stak ze de draak met zichzelf? Of was dit werkelijk haar manier van dansen? Met een ironisch verleidelijke blik keek ze mijn kant op, veegde met een beweging van haar hoofd nonchalant haar lichtblonde haar opzij, boog naar voren, rekte haar armen uit alsof ze haar nieuwe gewrichten testte en zette grote ogen op. Ik moest lachen. Haar gezicht verstrakte als bij toverslag en ze draaide haar rug naar me toe. Ik schrok: had ik haar gekwetst?

Omdat ik voor de première erg gespannen was geweest, was het eten erbij ingeschoten. Mijn verwaarloosde maag knorde te-

gen me, en ik liep naar het naastgelegen zaaltje, waar het buffet nog werd opgebouwd, maar waar een horde hongerige Hunnen zich al op had gestort. Op de geplunderde schalen lagen alleen nog de toegenomen slablades van de decoratie, uiteengereten en geprakt, als de nog niet afgevoerde zwaargewonden na een hevig bevochten buffetveldslag. In een van de zinken doodskisten lagen nog een paar gepaneerde kipschnitzels te creperen, de laatste reserve, ternauwernood aan de meute ontsnapt, nauwelijks nog warm, maar kort voor de dood door verslapping. Terwijl ik de derde kipschnitzel op mijn kartonnen bordje legde, wist ik opeens zeker dat ze vlak bij me stond. Maar ik draaide me niet om, gehypnotiseerd als ik was door een kracht in mijn rug, een weldadig gevaar. Het was alsof ik achterwaarts op een ravijn was afgelopen, of beter gezegd, alsof de afgrond naar mij toe was gekomen. Pal achter mijn hielen gaapte, leek het, een krater.

‘Wil je je van kant maken?’ Haar woorden brachten me van mijn stuk. Haar blik was helder en strijdlustig als na een felle ruzie en raakte me vol in mijn gezicht. Ik proefde iets wat ik niet begreep: rook. In mijn keel kriebelde het. Een bijtende walm als van een kampvuur van nat en te jong hout. Ik kuchte een paar keer. Waar kwam die assmaak vandaan? ‘Hé, ik heb je iets gevraagd. Wil je je van kant maken?’ ‘Nee, eigenlijk niet, hoezo zou ik?’ ‘Misschien.’ ‘Waarom?’ Ze haalde haar toch al enigszins hoge schouders op en antwoordde: ‘Ervaringen opdoen.’ Omdat ik groter was dan zij keek ik op haar neer. Pal boven haar neus was haar voorhoofd hard en plat, een vrijwel rond vlak. Een bokkig, ja, weerbarstig plaatje. Dat, dacht ik, was precies de goeie plek voor een hoorn. Zo zag het er precies uit als je de hoorn net boven haar voorhoofd zou hebben afgezaagd en de aanhechting met voorhoofdschuurpapier zou hebben gepolijst.

‘Wil je echt drie van die walgelijke kipschnitzels eten? Dat is toch zelfmoord. Dan zijn er wel elegantere oplossingen. Of heb je hoofdpijn?’ ‘Wat bedoel je?’ ‘Nou, of je hoofdpijn hebt?’ Ik aarzelde. Toen stak ze van wal: ‘In de intensieve veehouderij worden kippen zo dicht op elkaar geperst dat ze wonden oplopen doordat ze tegen elkaar aan schuren en open plekken op de vleugels

krijgen. De pijn maakt ze agressief en daarom pikken ze elkaars ogen uit of doden elkaar. Dus krijgen ze pijnstillers door het voer. Dan voelen ze hun verwondingen tenminste niet meer en blijven ze rustig. Van de groeihormonen worden ze zo vet dat hun gewrichten ontsteken. En dan krijgen ze ook nog antibiotica. Op weg naar de massaexecutie waggelen ze nietsvermoedend door donkere gangen en kakelen zachtjes met elkaar. Als iemand hun taal zou spreken, kon je zinnen opvangen als “Ze hebben me verteld dat we naar een prachtig mooie groene weide gaan” of “Maak je geen zorgen, iedereen krijgt haar eigen nest”. Lief als ze zijn, trippelen ze goedgegelovig hun nieuwe leven tegemoet, steeds verder. Maar dan vallen ze door gaten op transportbanden, worden vastgeklemd, machinaal onthoofd, in kokend water gedompeld, geplukt, opengeritst en van hun ingewanden ontdaan. Met z'n duizenden op haken gespietst. Spiernaakt, vooroverhangend, zonder kop hobbelen ze in de doodscarrousel vanuit de doodsfabriek naar de verpakkingsafdeling. Dezelfde avond nog worden de versneden karkassen, de geamputeerde poten en vleugels op bedjes van piepschuim opgebaard, in folie geseald en door koelwagens in de ochtendschemering over uitgestorven snelwegen overal in het land afgeleverd. Vers uit het schap op je bord. Volgepompt met medicijnen!

Ze tikte met haar gelakte nagel op mijn gepaneerde kipschnitzel. ‘De hele handel blijft achter in het vlees. Welbeschouwd helpt een muizenhapje van deze gefolterde schoenzolen al tegen hoofdpijn, en ook nog eens tegen hoesten en koorts. Eigenlijk zou je die op recept in de apotheek moeten kunnen halen. Door de hormonen kun je borsten krijgen, valt je haar uit en verschrompelen cruciale lichaamsdelen. Ik zou er als ik jou was nog eens goed over nadenken. Eet smakelijk.’

Het voelde alsof ik in het veld werd gebracht en de regels van het op hoog niveau gespeelde spel niet kende. Geen mens kon zoveel ballen in één keer vangen, laat staan retourneren. ‘Nee, er zijn...’ ik zocht naar woorden, bladerde als een bezetene in mijn breinwoordenboek, maar alle bladzijden zaten aan elkaar geplakt, ‘eigenlijk heb ik alleen...’ Maar voordat ik mijn zin kon

afmaken, riep ze: ‘Zeg alsjeblieft niet: honger. Als-je-blijft niet. Dat is zo saai. Je wilde toch niet zeggen dat je honger had, hè?’ Zo ging het niet verder. Ik moest weer een beetje wakker worden, ergens een motor aanslingeren waarvan ik nog helemaal niet wist dat ik die echt had. Maar het enige antwoord dat me te binnen schoot, zat me niet echt lekker. Oké dan maar. ‘Om eerlijk te zijn...’ Ik twijfelde, bouwde een beetje spanning op. ‘... heb ik de schnitzels voor jóú gehaald omdat ik dacht: jij zou weleens hongerig van het dansen kunnen zijn!’ Ze kneep haar ogen dicht, bliksemsnel, taxeerde mij met een groene ratelslangenblik, wat haar een moment lang het maskerachtige van een Madame Tussauds-pop gaf. Ze tilde haar hoofd op, het platte voorhoofd werd strakker, het punt waar ze haar hoorn hadden afgezaagd, was gericht op de ruimte tussen mijn ogen. Het had er echt de schijn van dat ze me dadelijk de definitieve kopstoot zou toedienen, mij met iets onzichtbaars zou doorboren. ‘Is dat de waarheid?’ Ik knikte. ‘Je wilde me die drie kipschnitzels op de dansvloer komen brengen?’ ‘Tuurlijk, wil je er een?’ ‘Je liegt! Ik zie het aan je.’ ‘Waarom zou ik liegen? Hier, pak aan.’ Ik hield haar het bordje voor. Zo had nooit eerder iemand naar me gekeken. Zelfs met je ogen knipperen was vermoedelijk een teken van zwakte dat me in het defensief kon drukken. Eigenlijk had ik haar gewoon graag willen leren kennen en het een of andere smakelijke bon mot als een ballonnetje elegant met mijn vinger door de lucht naar haar toe getipt. Maar al na de eerste vijf gezamenlijk doorgebrachte minuten was het alleen nog zaak me tegenover haar staande te houden, tegen haar opgewassen te zijn, me niet als een idioot te gedragen. Ze was slagvaardig en ik maakte slagzij. Haar adem ging snel, en ik vroeg me af of ze haar bloes bewust zo of gewoon achteloos droeg, met dat ene beslissende knoopje open. Onze blikken waren op elkaar gebotst en hadden zich onlosmakelijk in elkaar vastgehaakt. Wie moest die ooit weer uit elkaar halen?

‘Ik vraag je het voor de allerlaatste keer...’ Haar stem klonk serieus, zonder klemtonen vloog de zin naar buiten. ‘... heb je die kipschnitzels werkelijk, ik bedoel wérkelijk, voor mij gehaald?’ Bij het woord ‘werkelijk’ had ze zichzelf bij de w zo nadrukkelijk

met haar snijtanden, zo groot als hazentanden, in haar onderlip gebeten dat ze aan de randen een beetje door lippenstift rood waren gekleurd als de koppen van lucifers. Opeens leek het hier om zoveel meer te gaan dan de drie inmiddels koud geworden en door mij nog steeds als door een fossiele, uit een rotsblok losgebikte steentijdober opgediende kipschnitzellijken. Haar ogen waren veranderd. Onzeker en nieuwsgierig keek ze me aan. Ik probeerde me te concentreren. Wat was het juiste antwoord?

‘Goed,’ zei ik, ‘als je werkelijk, ik bedoel wérkelijk, de waarheid wilt weten...’ Ik imiteerde haar en beet eveneens met mijn tanden in de w van ‘werkelijk’. ‘Ze zijn’ – ik haalde theatraal adem – ‘voor mezelf. Alle drie! Ik heb namelijk een ontzettende honger.’ Ik pakte de bovenste kipschnitzel en beet erin als de energieke boer uit een reclame voor kippenvlees.

Ze keek me stralend aan, ze straalde en kromp ineem. ‘Oei, elke keer als ik te veel grijns, scheuren mijn mondhoeken. Echt klote. Ik ben een mislukte constructie. Ik kan niet eens goed lachen als ik een keer iets leuk vind. Maar het is jou gelukt met je grandioze kipschnitzelnummer. Bedankt voor de pijn.’ En werkelijk, in haar ene mondhoek verzamelde zich een beetje bloed. Met een brede vampiergrijns keek ze me aan. Ik gaf haar een servet van de buffettafel. Ze depte de forse bloeddruppel uit haar mondhoek. Op het wit van het sterk absorberende papier breidde zich in sneltreinvaart een volmaakt ronde vlek uit. Triomfantelijk zwaaide ze met het bloedige vaantje naar me. Dus zo eenvoudig, dacht ik, fabriceer je een Japanse vlag. ‘Wist je dat “bloed” in het Russisch ook “schoonheid” betekent? Als je dus zegt “Ik hou van je schoonheid”, zeg je ook: “Ik hou van je bloed.” Of als iemand zijn polsen doorsnijdt. Een Russische moeder loopt de badkamer in, vindt haar dochter en schreeuwt: “O, mijn kind! Mijn allerliefste kind. Overal bloed!” Dan betekent dat dus ook: “O, mijn kind! Mijn allerliefste kind. Overal schoonheid!”’ Opnieuw zette ze haar grote ogen op. Dat was kennelijk haar gezichtsfavoriet, die avontuurlijke uitpuilende ogen, die melkglasknikkerblik met veel onberispelijk wit rond de iris. Nogmaals veegde ze haar mondhoek schoon. ‘Mijn god, ik kan niet tegen bloed, ik

denk dat ik flauwval!' Tenenkrommend slecht, maar daarom des te betoverender speelde ze de dreigende appelflauwte. Als een beschonken meid liet ze haar hoofd achterovervallen en schommelde met haar bovenlichaam heen en weer. De haarsliert, waarvan ik me afvroeg of hij soms geblondeerd was, zo onnatuurlijk licht was-ie, viel over haar ogen. 'Help, help. Ik bloed dood!'

Toen klauwde ze haar vingers plotseling in mijn onderarm, sloot haar ogen, bleef roerloos staan en trok wit weg. 'Kut. Wacht, wacht even.' Even later, na voorzichtig te hebben in- en uitgeademd, fluisterde ze: 'O jee, o jee. Ik voel me beroerd. Is het goed als we hier even zo blijven staan? Gaat zo wel weer. Mon Dieu. Ik heb helemaal niks gegeten.' Inmiddels had ze haar greep verslapt, ontspannen lag haar hand op mijn arm, alsof ze erop wachtte door mij voor een hoofse dans te worden genood. Ze had korte, stevige vingers, alle nagels afgekloven, tot diep in het niet voor de lucht bestemde lichtroze nagelvlies.

'Kan ik iets doen? Zal ik een glas water voor je halen?' vroeg ik bezorgd. 'Nog even. Ik voel me ontzettend wazig.' Ik wilde iets zeggen, maar ze hoorde me ademen en deed direct: 'Pssst.' En fluisterde: '*Aller a nouveau. Que je ne tombe plus cher.*' Ik begreep er geen woord van. En zo stonden we daar, een marmeren paar in het gedruis van de gasten. Een paar keer drukte ze haar duim in mijn onderarm, heel zakelijk, meer zoals je een avocado checkt. Het was me een raadsel waar dit goed voor was. Was het tederheid of een test? De minuten verstreken, en zodra ik mijn gewicht maar even verplaatste, lispelde ze: 'Pss-pss-pss...' Als een gedesoriënteerde blinde tastte ze met haar hand in het rond, stootte tegen het kartonnen bordje, pakte een schnitzel en slingerde die voor haar gezicht heen en weer, zwaaide met de waaier van vlees. 'Lucht, lucht. Ik heb lucht nodig!' Ze sloeg haar ogen op, wat meer was dan ze simpelweg openen, alsof er iets uit haar wegsprong. Ze keek niet alleen, haar blik schoot als door brandende hoepels naar buiten. Ze schaterde het uit, 'Haaaa, haaaa, haaaa!', en klonk daarbij onsamenhangend, als een doorgedraaide dictator in een B-film. 'Geloofde je het echt?' Ik wist het even niet en was moe geworden van het lange staan. 'Je geloofde het

echt! Haar zeer lichte, onmiskenbaar gevoelige huid kleurde triomfroze. ‘Goed gespeeld, hè?’ Ik knikte. ‘Absoluut. Ben er finaal ingestonken.’ ‘Kom op, kijk niet zo sip. Was toch ’n leuke pauze?’ Ze sperde haar mond open, stootte haar kerngezonde snijtanden in mijn schnitzel, rukte er uitgehongerd aan tot ze er meer dan de helft van had afgescheurd. Kauwend, nauwelijks verstaanbaar, vroeg ze me: ‘Mag ik misschien een stuk van je kipschnitzel afbijten?’ Ondubbelzinnig antwoordde ik ‘NEE!’, en daarna: ‘Je hebt toch geen honger, hè?’ Zonder ook maar een moment na te hoeven denken slingerde ze het antwoord als in een goed geoliede komedie smakkend mijn kant op. ‘Ach, onzin, ik heb barstende koppijn.’ We lachten alle twee, en er gebeurde iets hoogst merkwaardigs. Ik zag haar wel lachen, maar hoorde het niet. Zelf lachte ik, hoorde ik van anderen, altijd heel hard en nadrukkelijk. De enige verklaring voor dit hinnikende geluidsgolvenwonder was dat ze exact op mijn frequentie had gelachen. Dat wij als twee perfect gestemde instrumenten dezelfde toon hadden aangeslagen en tot één lachtoon waren versmolten. Omdat ze haar gescheurde mondhoek wilde ontzien, probeerde ze alleen aan één kant te lachen. Daardoor nam haar gezicht een vreemde uitdrukking aan en oogde ze als een ontzettend goed geluimde heks.

‘Als dit zo doorgaat, moet ik nog naar de mondhoekchirurg om mijn grote bek dicht te laten naaien.’

‘Heb je misschien zin om een stukje te wandelen?’

Ik was net zo verbijsterd over de zin als zij. Mijn vraag was zonder legitimatiepapieren langs alle controleposten en veiligheidsluizen heen brutaalweg van mijn tong naar buiten gesprongen. Er was geen enkele gedachte aan voorafgegaan.

Misschien, dacht ik later, heeft ieder mens wel een paar zinnen op voorraad waarvan hij geen weet heeft, die onopgemerkt in je sluimeren en je hele leven kunnen veranderen. Zo’n kleine handzame woordrevolver, met kogels die zich onverwachts losmaken en zich met een knal onloochenbaar, onherroepelijk kenbaar maken. Natuurlijk kun je ook na maandenlange kwellingen en honderden in het geheim gevolgde therapeutische sessies zeggen: ik kan niet meer met je leven. Maar het kan ook gewoon

gebeuren dat zo'n zin als een schot wordt gelost, dat een onbekende, dieper gelegen macht de haan spant en zonder omwegen de woorden onder de afwas afvuurt. 'Ik ga bij je weg' of 'Ik haat jullie'. 'Wat zeg je?' 'Ja, ik schei ermee uit. Ik pak mijn boeltje en kom nooit meer terug.' Deze voorstelling is even angstaanjagend als bevrijdend, niet alleen omdat deze zinnen op achterbakse wijze een heel leven vernietigen, maar ook omdat ze iets in beweging kunnen zetten, iets wat ontgoochelt, wat buiten je eigen mogelijkheden leek te liggen. Nou klinkt de vraag 'Heb je misschien zin om een stukje te wandelen?' niet bepaald naar een keerpunt in iemands leven. Maar voor mij was dat wel zo, want ik was in die dingen bepaald geen waaghals. Als ik een dergelijke zin in mijn brein had voorbereid en aan alle kanten had gepolijst, zou hij nooit ofte nimmer mijn mond hebben verlaten, maar zijn weggezonden, langs mijn hart, dieper en dieper het duister in, om te landen op het toch al redelijk volle kerkhof van de gemiste kansen.

'Heb je misschien zin om een stukje te wandelen?'

Ze sperde haar ogen open, keek als een verbijsterde kabouter voor wiens hol iemand na eeuwen de steen had weggerold. Ze draaide zich een beetje van me weg en begon te praten, voerde een gesprek met zichzelf, in een razend tempo en met een verdraaide stem schoot het heen en weer. 'Moet je horen, ik ben net gevraagd of ik een stukje wil wandelen.' 'Hoezo? Zomaar ineens?' 'Ja, stel je voor. O, mijn god!' 'Meid, wees voorzichtig, je kent hem helemaal niet! Het is midden in de nacht.' 'Denk je dat-ie gevaarlijk is?' 'Je weet maar nooit.' 'Nou, hij maakt op mij een ontzettend ongevaarlijke indruk.' 'Ongevaarlijk of vooral saai?' 'Ik twijfel een beetje.' 'Ziet hij er dan tenminste goed uit?' Ze nam me van top tot teen op: 'Mwa, gaat wel.' 'Oké, niet doen, dus.' 'Maar hij heeft me wel aan het lachen gemaakt.' 'Nou goed, als je per se wilt, doe het dan!' Ze knikte me toe en zei nadrukkelijk zakelijk: 'Ik mag.'

'Pak van m'n hart.' 'Zitten er nog wat van die schnitzels in de bak? Die zijn lekker.' Onhandig legde ze het deksel kletterend weg en pakte in elke hand nog een stuk vlees. 'Proviand!' riep

ze. 'Kijk, het ene lijkt op Corsica, het andere op Sri Lanka. Hoe-
wel...' Ze knabbelde aan het vlees. '... de landtong moet nog weg.
O, kut. Te veel. Nu is het net Hongarije. We moeten ook nog iets
drinken. Ga jij maar bier jatten, dan organiseer ik sigaretten. *Les
cigarettes transforment les pensées en rêves.* Ik haal mijn jas.'

Ik liep naar de bar en twijfelde hoeveel flessen ik moest kopen.
Opeens leek het aantal bierflessen de graadmeter van mijn ver-
wachtingen voor de rest van de avond. Bij twee flessen leek het te
veel op 'nog een halfuurtje, dan ga ik'. Twee voor ieder is wel slim,
dacht ik, maar als ze nou nog graag een derde wilde? Ik wilde
haar ook niet alleen laten drinken. 'Zes flesjes bier, alstublieft.'
Ik was altijd al iemand geweest die door zijn voortjakkende
verbeelding situaties razendsnel tot in het irrationele wist te ver-
menigvuldigen. Twee gedachten, vier gedachten, acht gedach-
ten, zestien, tweeëndertig. Nu begon ik me bijvoorbeeld zorgen
te maken hoe ik in het geval dát haar hand moest vasthouden
of haar zelfs moest omhelzen als ik zes kloterige bierflessen de
nacht door moest manoeuvreren. Tijdens het wachten raakte ik
steeds meer bevangen door gedachtespanningen, die met wis-
selstroom werden gevoed. Min: haar Franse zinshapjes ergerden
me. Plus: haar snelle geest verrukte me. Min: van haar voortdu-
rende zijsprongen kreeg ik de zenuwen. Plus: haar opengesperde
ogen ontploften bijna van onstuimigheid. Min: vond ze me echt
lelijk? Plus: ik had haar aan het lachen gemaakt. Min: ze zou de
zes flessen bier zien en denken dat ik iets in mijn schild voerde.

Iemand gaf me een klap op mijn schouder. 'Een heel goede
avond. Wij hebben een afspraak, geloof ik!' Ze zag de flessen
bier. 'Ik had eigenlijk geboekt voor een nachtelijke wandeling
en niet voor een zuipfestijn. Kom mee.' Zonder van iemand af-
scheid te nemen verlieten we het theater. Ze was dus kennelijk
echt in haar eentje op het premièrefeestje geweest. Misschien is
ze, dacht ik toen we de trap afdaalden, iemand die thuis door
eenzaamheid overmand al haar moed bij elkaar heeft geraapt en
zich mooi heeft gemaakt om zo haar zinnen te verzetten. Om
met het dichtslaan van de deur ook in zichzelf iets voor een paar
uur af te sluiten.

Ze liep de treden opvallend onbeholpen af. Elke stap was een stap op zichzelf, en ondertussen hield ze de leuning vast. Toen ze mijn vragende blik zag, zei ze: ‘Trappen en ik, dat is een treurig verhaal. We staan op voet van oorlog met elkaar.’ ‘Kan ik wat doen?’ ‘Als je een idee hebt, graag.’ Ik jongleerde met de flessen en ondersteunde haar. Tree voor tree hielp ik haar naar beneden.